

KIRJASTO SIJAITSEE
TORIKESKUKSEN TOISESSA
KERROKSESSA

Valkeakosken kaupunginkirjasto Valon vuosikertomus 2023

kirjasto.valkeakoski.fi

KIRJASTO

Valkeakoski

Sisällysluettelo

Kirjastotoimenjohtajan tervehdys	02
Kirjasto osana verkostoja	04
Avainlukuja	04
Tilastoja, taloutta ja tunnuslukuja 2023	05
Kirjastoauto	05
Kirjastolle myönnetty hankerahoitus	06
Kirjaston kokoelmat	07
E-aineistot ja verkkokirjasto	07
Kirjaston palveluita ja eri toimijoiden yhteistyötä	08
Kirjaston ja koulun yhteistyö	10
Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa	12
Kirjat kotiin palvelu ja palvelut lukemisesteisille	12
Kirjaston tapahtumia	13
Asiakaspalaute	15
Henkilökunta vuonna 2023	16
Kirjaston palkkaama vakituinen henkilökunta vuoden 2023 lopussa	16
Koulutus	16

Kirjastotoimenjohtajan tervehdys

Kirjaston vuotta 2023 leimasivat käyntimäärien kasvu yli koronapandemiaa edeltävien lukemien ja lainojen määrän paluu lähes vuoden 2019 tasolle. Kirjaston lainamäärät kasvoivat vuonna 2023 lähes 11 %, mutta käyntimäärät peräti 17 %. Erityisesti lasten kaunokirjallisuuden lainaus kasvoi ilahduttavasti. Kävijämäärien kasvu suhteessa lainoihin kuvastaa myös vähittäistä muutosta kirjaston tehtävissä: rooli tilojen ja uusien palvelujen tarjoajana on yhä korostuneempi samalla kun sähköisten aineistojen käyttö kasvaa ja asiointi, kuten varauksien teko ja maksujen maksaminen, yhä enemmän verkkoon. Taloudellisesti huonoina aikoina kirjasto tarjoaa maksuttoman ja yhdenvertaisen väylän kulttuurin, tiedon ja viihteen pariin. Kirjaston odotetaan tarjoavan kokoelman lisäksi tilat niin oleskelulle, opiskelulle, työskentelylle, harrastamiselle kuin kansalaistoiminnallekin, mikä asettaa tiloille monipuolisuuden ja muunneltavuuden vaateen.

Valtakunnallisen e-kirjaston tulon valmistauduttiin aiempia e-aineistoja karsimalla, jolloin e-aineistojen tarjonta tilapäisesti väheni. Kirjaston siirtymistä tiimiorganisaatioon valmisteltiin vuoden 2023 lopulla. Ukrainalaiset asukkaat vakiintuivat

osaksi kirjaston asiakaskuntaa.

Kirjastolla on asiantuntemusta vaativa tehtävä lukemaan innostamisen menetelmien kehittäjänä. Lukutaidon vaalimisessa yhteistyö niin koulun kuin kotienkin kanssa on olennaisen tärkeää. Yhteiskunnan digitalisoituminen puolestaan uhkaa sysätä syrjään ne, joiden digitaidot eivät ole riittävät asioiden hoitamiseen verkon välityksellä. Digisyrjäytyminen terminä onkin viime aikoina nousnut esiin. Kirjastossa annetut, lähinnä senioreille suunnatut digiopastukset saavuttivat suuren suosion. Kirjaston tärkeä tehtävä on myös toimia matalan kynnyksen kulttuuritapahtumien järjestäjänä ja kohtaamispaikkana – ainoana säännöllisesti avoinna olevana maksuttomana palveluna, johon kuka tahansa on tervetullut.

Taloudellisesti tiukassa tilanteessa kirjaston tehtävänä on yhä selvemmin asiakkaiden tarpeiden muutosten tunnistaminen ja toiminnan suuntaaminen niitä vastaamaan. Muuttuvassa maailmassa ei kirjastokaan voi jäädä paikalleen.

Kirjasto korostaa kaikessa toiminnassaan asiakaslähtöisyyttä. Asiakaspalvelun kehittämiseen ja asiakaspalvelukoulutukseen on panostettu.

Suurin osa kirjaston työntekijöistä suoritti vuonna 2023 kirjastojen yhteisen, Liboppi-alustalta löytyvän ASPA-ajokortin, jonka tehtävissä pohdittiin ja kehitettiin eri kohderyhmien asiakaspalvelua. Asiantunteva ja työstään innostunut henkilöstö onkin kirjaston suurin menestystekijä ja kiitos hyvin sujuneesta vuodesta kuuluu ennen kaikkea henkilöstölle.

Kaupungin strategian tahtotiloista lapsiin ja nuoriin panostaminen on kirjastolle ensisijaista. Aineistohankinnastamme noin puolet on lasten ja nuorten aineistoa, tapahtumia ja koulutusta lapsille ja nuorille kehitetään aktiivisesti. Kirjastoauto toteuttaa vilkkailla koulu- ja varhaiskasvatussyksikköjen pysäkeillään lasten ja nuorten lukemisen edistämistä. Varhaiskasvatus- ja kouluyhteistyö on elävää. Digitaitoja ja sähköisiä palveluita kehittämällä vaikutamme arjen sujuvuuteen. Olemme myös vilkas kulttuuritoimija. HINKU-kunnan toimijana kirjasto osallistui vuonna 2023 hiilijalanjälkilaskentaan. Valkeakosken kirjaston hiilijalanjälki oli mitatuista kirjastoista keskitasoa.

Vuonna 2023 Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastojen johtajaverkosto määritteli PiKe-kirjastojen vision: Olemme tulevaisuuden kirjasto, joka rakentaa hyvää elämää. Opimme rohkeasti yhdessä. Tuotamme iloa ja vaikuttavia kokemuksia. Uskomme arvostavan kohtaamisen voimaan.

Vision määrittelemä kirjasto tukee

osallisuutta, edistää sivistystä luku- ja digitaitoja kehittämällä sekä toimii ihmisten välisten kohtaamisten alustana. Monimuotoinen ja uudistuva kirjasto hyödyntää uusinta teknologiaa ja monialaista yhteistyötä.

Kirjasto panosti markkinointiinsa ja otti käyttöön asiakkaiden toivoman uutiskirjeen vuoden 2023 lopulla. Tapahtumista vastaavan informaation tehtäviin on liitetty myös viestinnän ja markkinoinnin hoitaminen keskitetysti. Asiakkaita pyritään mahdollisuuksien mukaan yhä enemmän osallistamaan tapahtumien ja palveluiden suunnitteluun.

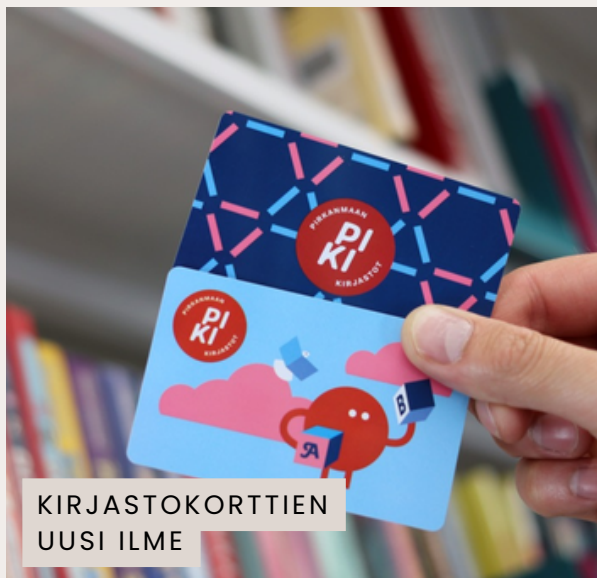
Laila Uusitalo
kirjastotoimenjohtaja

Kirjasto osana verkostoja

Kirjasto on kunnan maksuton peruspalvelu, jonka toiminta perustuu lakiin yleisistä kirjastoista (2016/1492). Alueellista kehittämistehtävää (AKE) Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa hoitaa Tampereen kaupunginkirjasto. Kehittämistehtävällä tuetaan alueen yleisten kirjastojen kehittymistä ja keskinäistä yhteistoimintaa. Alueellinen kehittämistehtävä tarjoaa kirjastojen henkilöstölle ajankohtaisia ammatillisia täydennyskoulutuksia. Aluehallintoviraston (AVI) kirjastotoimi puolestaan järjestää koulutuksia esimerkiksi lainsäädännöstä, hallinnosta ja johtamisesta sekä arvioi kirjastopalveluita, myöntää hankeavustuksia ja tuottaa kirjastoja koskevaa tietoa.

Valkeakosken kaupunginkirjasto on osa Pirkanmaan PIKI-kirjastoverkosta, jolla on yhteinen kirjastokortti, yhteinen visuaalinen ulkoasu, yhteinen verkkokirjasto ja kirjastojärjestelmä asiakasrekistereineen, yhteishankintoja sekä yhteiset aineistokuljetukset ja käytösäännöt. PIKI-verkoston ohjausryhmän kokouksissa sovitaan PIKI-yhteistyön periaatteista ja yhteisistä käytänteistä. PIKI-kirjastojen visuaalinen ilme uudistettiin yhteishankintana vuonna 2023. Markkinointitoimisto suunnitteli muun muassa kirjastokorteille ja verkkokirjaston sivuille uuden, raikkaan ilmeen.

Kirjastotoimi kuuluu kaupungin koulutus- ja hyvinvointikeskuksessa vapaa-ajan palveluihin. Kirjastoasioista päättävänä lautakuntana toimii koulutus- ja hyvinvointilautakunta.

Avainlukuja

Lainoja ja uusintoja 868 päivässä

E-aineistojen käyttökerrat 29 981
vuodessa

Kirjastokäyntejä 510 päivässä

Verkkokäyntejä 592 päivässä

Tapahtumia 305, joista 152 lapsille
(mukana hanketapahtumat)

Käyttäjäkoulutuksia 83

Tilastoja, taloutta ja tunnuslukuja 2023

Valkeakosken kaupunginkirjaston toimipisteitä ovat pääkirjasto Valo Torikeskuksessa (Hakalantie 1) ja kirjastoauto Walle. Kaupunginkirjaston toimintakulut vuonna 2023 olivat hieman alle 1,2 miljoonaa euroa; hintojen ja palkkojen noususta huolimatta vain 450 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Tilakustannukset olivat valtakunnalliseen tasoon verrattuna hyvin alhaiset, 166 505 €. Kirjastoaineiston hankintaan käytettiin vuoden aikana hieman yli 150 000 € eli 7,26 €/asukas. Kirjaston käyntimäärä vuonna 2023 oli noin 186 500 käyntiä eli yli 27 000 käyntiä enemmän kuin edeltävänä vuonna.

Kirjastokorttiaan vuoden aikana käyttäneiden osuus oli kolmannes kunnan asukkaista. Kasvua oli noin 2 prosenttiyksikköä. Luvusta jäivät pois ne asiakkaat, jotka käyttävät vain e-aineistoja, kirjaston tilaa tai tietokoneita, lehdenlukijat, tapahtumissa kävijät ja henkilöt, joiden puolesta joku toinen lainaa. Pelkät lainausluvut eivät enää ole kovin hyvä mittari monipuolistuneelle kirjastonkäytölle.

Kirjastoauto

Kirjastoauto Walle kiersi kaupunkia viitenä päivänä viikossa. Pysäkkejä oli vuoden lopussa 53 ja auto vieraili viikoittain Valkeakosken koulujen ja päiväkotien pysäkeillä. Kirjastoautoyhteistyön päätyttyä Lempäälän kanssa aineistoa riitti paremmin Valkeakosken asiakkaille ja reittisuunnittelu helpottui. Auton lainamäärät kasvoivatkin vuonna 2023 huimat 22 %. Lainausoikeuttaan käyttäneitä oli kirjastoautossa 19 % enemmän vuonna 2023 kuin edeltävänä vuonna.

Kirjastoauton kuljettamisesta ja iltapysäkkien asiakaspalvelusta vastasi yksi kirjastosihteeri. Päiväkoti- ja koulupysäkeillä oli mukana kirjaston osastonjohtaja ja hänen eläköidyttyään uusi hakeutuvien palveluiden informaattikko. Kuljettajan lomien aikana kaupungin tekninen keskus tarjosi sijaisen kirjastoauton kuljettajaksi.

Kirjastoautotoiminta Valkeakoskella täytti 50-vuotta vuonna 2023. Sitä juhlistaakseen kirjastoautossa oli avoimet ovet kesäkuisessa toripäivässä satutuokioita, poistokirjamyynnin ja kirjastoautoaiheisen tietokilpailun tarjoten.

Kirjastolle myönnetty hankerahoitus

Keväällä 2023 jatkettiin edellisenä vuonna aloitettua Ilmaisun iloa – hanketta yhdessä Ritvalalaiset kollektiivin kanssa. Hankkeessa elävöitettiin kirjojen tarinoita 0–3-vuotiaille sekä 2.-luokkalaisille teatterili-
ilmaisun ja esineteatterin keinoin. OKM:n valtionavustusta hanke sai 10 500 euroa.

Syksyllä vastaava hanke toteutettiin Taiken myöntämällä 10 000 euron rahoituksella Valkeakoskella, Akaassa, Pälkäneellä ja Urjalassa. Valkeakosken kaupunginkirjasto hallinnoi hanketta. Ritvalalaiset kollektiivi toteutti teatterin keinoja hyödyntävän työpajan kaikille alueen 3–5 -vuotiaiden varhaiskasvatusryhmille. Lopuksi hankekuntien kirjastoissa järjestettiin lastenteatteriesitykset.

Kummassakin hankkeessa hyödynnettiin sanataideohjaajan kokoamia sanataidekasseja, joihin lisättiin ilmaisutaidollisia ohjeita ja tehtäviä varhaiskasvatuksen itsenäisesti käytettäväksi. Kassit ovat lainattavissa kirjastosta.

Taidetta Sanoin –hanke toteutti kirjaston, perusopetuksen ja Valkeakosken ammattiopiston yhteistyötä sanataidekasvatuksessa. OKM:n 16 000 € rahoituksella hankkeeseen palkattiin sanataideohjaaja ja järjestettiin 6. luokkien oppilaille sanataidetyöpajoja, joissa oppilaat laativat tekstejä sanataideohjaajan opastuksella. Sanataideohjaaja järjesti myös sanataiteen menetelmien koulutusta Vaaon kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelijoille. Hanke jatkuu vuoden 2024 puolella.

Kirjaston kokoelmat

Kirjasto hankki vuonna 2023 kokoelmiinsa noin 7 000 nidettä, joista yli 6 000 oli kirjoja, 248 musiikkiääniteitä ja 116 elokuvia. Lisäksi hankittiin nuotteja, äänikirjoja, elektronisia pelejä sekä lautapelejä. Painettuja aikakaus- ja sanomalehtivuosikertoja tilattiin pääkirjastoon ja autoon yhteensä 169. Painetut kirja-aineistot on kilpailutettu alueellisena yhteistyönä. Samalla on liitetty hankintaportaaliosuuteen. Portaali vertailee hankintavaiheessa aineistotoimittajien hintoja ja valitsee kullekin niteelle halvemman toimittajan.

Musiikkiäänitteiden lainausmäärät kääntyivät melko jyrkkään laskuun, jota oli striimauspalvelujen helpon saatavuuden vuoksi ennakoitukin. Musiikkiäänitteiden hankintaa vähennettiin ja DVD-elokuvien lainausmääriä tarkkailtiin.

Äänikirjatuotanto fyysisille levyille on enää vähäistä. Konsolipelien ja esineiden lainaus kasvoi. Kirjastoihin on yhä enemmän hankittu lainattavia esineitä kiertotalouden hengessä. Kirjaston nepsy-apuvälineiden kokoelma on edelleen ollut suosittu.

Valkeakosken kaupunginkirjaston kokoelma on asukasluokan nähden pieni. Maan keskiarvoa huomattavasti pienemmät kirjastotilat asettavat kokoelman koolle tiukat rajat.

Hankinta on hyvällä tasolla, joten kokoelma kuitenkin täyttää uudistumisen vaateen, vaikka niin kutsutun kirjallisuuden pitkän hännän saatavuus tilanpuutteesta kärsiikin.

E-aineistot ja verkkokirjasto

E-kirjoja, e-äänikirjoja sekä e-lehtiä hankittiin PIKI-yhteishankintoina. PIKI-kirjastojen e-kirjakokoelma käsitti vuoden lopussa noin 8 000 nimekettä. E-kirjakokoelmaan sisältyivät sekä Ellibsin kotimaisten kielten että Overdriven vieraskieliset teokset. E-kirjojen ja e-äänikirjojen kokoelma oli aiempaa vuotta pienempi, koska uutta valtakunnallista e-kirjastoa odotettaessa vuoden lisenssejä vanhoilta toimittajilta ei enää loppuvuonna kannattanut hankkia. Niinpä e-kirjojen käyttö lisääntyi vain 1,4 %. E-lehdistä oli hankittu ePressin kotimaiset sanomalehdet, eMagzin kotimaiset aikakauslehdet sekä PressReaderin ulkomaiset sanoma- ja aikakauslehdet. E-lehtien lainaus kasvoi lähes 11 %.

Kirjaston e-aineistoja olivat myös musiikin verkkokursseja tarjoava Rockway, oopperataltiointeja, teatteriesityksiä, dokumentteja, baletteja ja konsertteja sisältävä Medici.tv sekä elokuvia verkossa tarjoava Kirjastokino. Naxos-palvelussa oli saatavilla klassista musiikkia ja jazzia verkossa. E-musiikin lainaus laski noin 13 %, mutta e-kuvatallenteiden lainojen kasvu oli lähes 17 %.

Kirjaston palveluita ja eri toimijoiden yhteistyötä

Kirjastossa on pidetty säännöllisesti satutunteja. Niitä on järjestetty myös venäjäksi lähinnä ukrainalaisperheille. Vauvaloruttelut, joissa vanhemmat leikkivät ja loruttelevat vauvojensa kanssa kirjaston varhaiskasvatusosaston ohjauksessa, ovat olleet hyvin suosittuja. Kaksi kirjaston työntekijästä on säästänyt lorutteluhetkiä.

Kirjasto ja neuvola ovat järjestäneet ryhmäneuvolatoimintaa puolivuotiaiden vauvojen perheille kirjaston tiloissa. Ryhmäneuvola on monialaista yhteistyötä lasten hyvinvoinnin edistämiseksi ja perheiden tukemiseksi. Kirjaston rooli neuvolayhteistyössä on antaa tukea ja välineitä kielellisen kehityksen edistämiseksi kannustaen perheitä lukemaan yhdessä. Kirjasto on osallistunut myös seurakunnan järjestämiin vauva- ja taaperokahviloihin.

Kirjastolle löytyi vihdoin kaksi lukukoira. Lukukoiran vastaanottoja on pidetty säännöllisesti ja ne ovat olleet pidettyjä. Lukukoiralle lukeminen on osa kirjaston lukemaan innostamisen tehtävää. Lukutuokiossa lapsi lukee koiralle lukukoiran ohjaajan kanssa ja koira rentouttaa ja lievittää lukemisen mahdollisesti aiheuttamaa stressiä. Koira ei arvostele eikä korjaa lukemista.

VAUVALORUTTELUA
UKULELEN SÄESTYKSELLÄ

LUKUKOIRA JEHU

Syksyllä 2023 kirjasto järjesti ensi kerran eri toimijoita yhdistävän vauvaviikon, josta suunnitellaan vuosittaista tapahtumaa. Tuolloin kirjastossa järjestettiin Masussa – vauvateatterin esitys, nalleneuvola ja luento pienten lasten unesta. Muut toimijat osallistuivat vauvaviikkoon omissa toimipisteissään.

Kirjaston pelitilassa on käytävissä kirjastokortilla pelikonsoleita ja digitaalisia pelejä. Tilassa kahden viikon välein kokoontuvaa avointa pelitilaa on pyöritetty yhteistyössä nuorisotoimen ja Sääksmäen seurakunnan kanssa. Myös Hydran luola on ollut mukana peli-illoissa. Pelitilan varaukset kaksinkertaistuivat ja avoimen pelitilan kävijämäärät kasvoivat huomattavasti.

Kirjasto toimitti säännöllisesti aineistopaketteja nuorisotiloihin Tyrnään ja Pulttiin. Kirjasto myös julkaisee kirjaesittelyjä nuortenkoski.fi -sivustolla.

Nuorille tarjottavat tapahtumat kirjastossa ovat olleet harvassa, joten vuoden 2023 lopulla kirjasto aloitti nuorteniltojen järjestämisen kerran kuussa.

Nuorteniltoihin pyrittiin saamaan mukaan muitakin toimijoita ja esiintyjiä.

Novellikoukkujen järjestämistä yhdessä Valkeakoski-opiston lausuntapiiri Riimin kanssa on jatkettu. Niissä osallistujat tekevät käsitöitä Riimin lukemia novelleja kuunnellen.

Kirjastossa kokoontuu Naistenpankin lukupiiri. Asiakkaille, jotka etsivät mieluista luettavaa, tarjotaan lukuneuvontaa ajanvarauksella. Kirjaston työntekijä jalkautuu kutsusta vinkkaamaan kirjoja myös aikuisille esimerkiksi yhdistyksiin. SPR järjesti kirjastossa terveysneuvontaa. Pirhan lähitori antoi kirjaston tiloissa kerran viikossa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta erityisesti ikääntyneiden ja vammaisten palveluihin. Muutamat kirjaston työntekijät antoivat säännöllisesti ajanvarauksella digineuvontaa laite- ja ohjelmistopulmissa. Palvelu oli hyvin suosittu.

Kirjasto on mukana Kysy kirjastohoitajalta -palvelussa, joka on kirjastojen yhteinen verkkotietopalvelu asiakkaille.

Kirjaston lehtisali toimi eduskuntavaalien ennakoäänestyspaikkana. Tuolloin tärkeimmät lehdet siirrettiin kirjastosalin puolelle, jotta mahdollisuus lehtien lukuun pystyttiin tarjoamaan myös ennakoäänestyksen aikana.

Kirjaston ja koulun yhteistyö

Lukemisen ja kirjallisuuden edistämisen ja tiedonhankinnan sekä monipuolisen lukutaidon tukemisen tehtävää kaupunginkirjasto toteuttaa etenkin koulu- ja varhaiskasvatusyhteistyöllä. Koskin kulttuuripolku määrittelee kirjaston tarjonnan perusopetuksen eri luokkasteille. Lisäksi kirjastosta voi aina tilata haluamaansa muuta opastusta. Koululuokkien kirjastovierailuilla korostetaan lasten ja nuorten aktiivista roolia.

Vuoden 2023 keväällä kirjasto järjesti kolmasluokkalaisille kirjailija Maria Kuutin virtuaalivierailun. Kahdeksannen luokan kirjailijavieras oli Salla Simukka. Kirjailijavierailujen tavoitteena on paitsi innostaa koululaisia lukemisen pariin myös antaa heille kuva kirjailijan työstä ja oikean kirjailijan tapaamisesta syntyvä elämys.

Yläkouluikäisille suunnattu Sanoista voimaa -kerho kokoontui kirjastossa syksyllä kymmenen kertaa.

Kerho oli osa Harrastava Valkeakoski -kerhotoimintaa. Kerhossa kirjallisuus ja kirjoittaminen toimivat osallistujille peilinä omaan elämään.

Kirjasto vastaanotti sekä keväällä että syksyllä useita 8.-luokkalaisia TET-harjoittelijoita ja tarjosi heille mahdollisuuden tutustua työelämään

ja kirjastoammatillisiin tehtäviin. Kesällä kolmelle valkeakoskelaiselle nuorelle tarjottiin kesätyöpaikka kirjastosta.

Kirjaston yhteistyötapaamisessa koulun edustajien kanssa arvioidaan vuosittain järjestettyä toimintaa ja suunnitellaan tulevaa. Palautteen mukaan koulut ovat yhteistyöhön tyytyväisiä. Varhaiskasvatuksessa ja kouluilla on omat nimetyt yhteyshenkilöt kirjaston kanssa tehtävää yhteistyötä varten.

Kaupunginkirjaston suunnitelma varhaiskasvatus- ja kouluyhteistyön toteutuksesta 2023

Luokka	Tavoite
Eskarit	<ul style="list-style-type: none">• Kirjastoon tutustuminen
1. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat harjoittelevat kirjastonkäytön alkeita kirjastoauto Wallessa• Oma kirjastokortti
2. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat tutustuvat kirjastoon, tekevät helppoja hakutehtäviä ja osallistuvat kirjavinkkaukseen
3. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat osallistuvat kirjailijavierailuun
4. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat tutustuvat PIKI-verkkokirjastoon• Oppilaat tekevät tiedonhakuun ja kirjallisuuteen liittyviä tehtäviä
5.-6. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat vierailevat kirjastossa omatoimisesti
7. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat osallistuvat kirjavinkkaukseen
8. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaille tarjotaan tiedonhaun ohjausta ja tietokirjavinkkausta
9. luokka	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaat osallistuvat kirjailijavierailuun

Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa

Valkeakosken ammattiopisto (Vaa) on kirjaston tärkeä yhteistyökumppani. Vuoden 2023 alkupuolella Vaaon tieto- ja viestintätekniikan ensimmäisen vuoden opiskelijat pitivät asiakkaille teemallisia esityksiä tietotekniikasta aina tietokoneen käynnistämisestä tietoturvaan ja valeutisiin. He antoivat myös henkilökohtaista digineuvontaa asiakkaiden omissa laite- ja ohjelmistopulmissa. Digiapu oli yksi osa opiskelijoiden opintosuoritusta. Jokaisen opiskelijan toiminta arvioitiin yhteistyössä kirjaston vastuuhenkilön ja ryhmän opettajan kanssa. Digiapuun osallistuminen antoi opiskelijoille opintosuorituksen lisäksi mahdollisuuden oppia käytännön asiakaspalvelutyötä.

Kirjaston Taidetta sanoin -hankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistui aktiivisesti Vaaon tieto- ja kirjastopalvelujen opettajia, ja opiskelijoille pidettiin koko päivän kestänyt sanataideohjaajan menetelmäkoulutus.

Vaaon lähihoitajaopiskelijat osallistuivat kirjaston järjestämään vauvaviikkoon pitämällä kirjastossa nalleneuvolaa, johon pienet asiakkaat saivat tuoda nallensa hoidettavaksi ja tutkittavaksi. Näin osaltaan lievitetiin mahdollisia neuvolaan kohdistuvia pelkoja ja tarjottiin nuorille opiskelijoille aito kohtaaminen lasten ja lapsiperheiden kanssa.

Vakiintuneen käytännön mukaan kirjasto esitteli lukuvuoden alkaessa yhteisessä infotilaisuudessa kaupungin ja opiston kanssa HAMKin kansainvälisille opiskelijoille kirjaston kokoelmia, tiloja ja palveluja.

Kirjat kotiin -palvelu ja palvelut lukemisesteisille

Kirjaston Kirjat kotiin -palvelu toimittaa yhdessä kaupungin vahtimestaritiimin kanssa kirjaston aineistoa kotiin niille kaupunkilaisille, jotka eivät itse pysty asioimaan kirjastossa. Palvelu koskee myös yhteisöasiakkaita kuten hoivakoteja. Kirjat kotiin -palvelu ja muut kirjaston ikääntyneiden palvelut kuuluvat kirjaston uuden hakeutuvien palveluiden informaation tehtäväkenttään.

Saavutettavuuskirjasto Celia tuottaa äänikirjoja lukemisesteisille. Valkeakosken kirjasto rekisteröi uusia asiakkaita Celian verkossa kuunneltavan äänikirjapalvelun asiakkaiksi ja tiedottaa palvelusta. Kirjastossa on myös Celian fyysinen äänikirjakokoelma lukemisesteisille.

Kirjaston tapahtumia

Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy kulttuurisisältöihin ja edistää lukemista, kirjallisuutta sekä yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Näitä tehtäviä kirjasto toteuttaa tapahtumia järjestämällä. Vuonna 2023 kirjaston tapahtumatarjonta kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna yli 50 %. Eniten kasvua oli alle 18-vuotiaille suunnatuissa tapahtumissa. Vuonna 2023 kirjasto järjesti 315 erilaista tilaisuutta, tapahtumaa tai näyttelyä. Mukana luvussa ovat perusopetuksen ohjatut ryhmäkäynnit.

Kirjasto järjesti luentotilaisuuksia sekä yksin että yhteistyössä Valkeakoski-opiston, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Vuonna 2023 luentoja pidettiin muun muassa luonnonmukaisesta puutarhanhoidosta, omien tekstien julkaisemisesta, musiikin kuntouttavasta vaikutuksesta, lintujen tunnistamisesta, Pohjois-Norjan retkeilystä, vesistönsuojelusta, ilmastonmuutoksesta, joogasta, sukututkimuksesta ja DNA-testeistä, luovuuden ylläpitämisestä sekä Valkeakosken rautakautisista hautalöydöistä. Valkeakoski-seura järjesti useita valokuvaesityksiä Valkeakosken rakennetusta kulttuuriperinnöstä.

Kirjailijavieraina kirjastossa nähtiin mm. romaanikirjailijat Riitta Jalonen ja Iida Rauma.

Musiikkitapahtumista jatkettiin pidettyjen yhteislaulutilaisuuksien järjestämistä. Musiikki- ja tanssiopisto järjesti suosittuun muskarituokioon ja oppilaskonsertin. Lastenteatterista nähtiin Ritvalalaiset kollektiivin näytelmä ja Taiteiden polun aikaan nukketeatteri Suvisiipi. Vauvaviikolla esiintyi Masussa –teatteri.

Suosittu Harry Potter –päivä järjestettiin jälleen.

Kirjastossa järjestettiin 13 taidenäyttelyä vuoden 2023 aikana. Esimerkkeinä näyttelyistä mainittakoon K17-taideprojektissa mukana olleiden nuorten valokuvia ja tekstejä sisältänyt näyttely, Taidekaravaani –hankkeen pysäkkikuvitusnäyttely sekä Pari Sheydaeyin maalauksia esittelevä Pieces of Persia –näyttely.

Marraskuussa 2023 kirjastossa järjestettiin jo perinteeksi muodostuneet Koskin kirjamesut, joilla valkeakoskelaislähtöiset kirjailijat esittelivät viimeisen kahden vuoden aikana ilmestyneitä teoksiaan. Tapahtumaan lähti mukaan suuri joukko tunnettuja nimiä kuten Anneli Kanto, Hilka Ahde, Lotta-Sofia Saahko ja Eero Hämeenniemi sekä lukuisia muita. Haastattelijoita saatiin teatterista, paikallislehdestä, kirjastosta ja aktiivisista kuntalaisista. Yhdistyksistä mukana olivat Sääksmäki-seura, Valkeakosken eläkkeensaajat ja Valkeakoski-seura. Kirjamessupäivänä kirjastossa oli yli 700 kävijää.

Kirjaston näyttely- ja tapahtumatoiminta tekevät kirjastosta merkittävän kulttuuritoimijan Valkeakoskella. Kirjaston asiakaskyselyssä mieluisia tapahtumia olivat ennen kaikkea luennot, kirjallisuustapahtumat, musiikki ja lastentapahtumat. Myös yhteiskunnallisia tapahtumia ja keskustelutilaisuuksia toivottiin. Tapahtumatilaa puolestaan kritisoitiin sen pienuuden ja levottomuuden vuoksi.

Asiakaspalaute

Kirjasto kerää jatkuvasti palautetta toiminnastaan sekä paperi- että e-lomakkeilla. Asiakaspalvelutilanteissa annettu suullinen palaute ja kehitysehdotukset kirjataan ylös. Palautteet käydään läpi henkilöstökokouksissa. Palaute annetaan usein pienistä, konkreettisista asioista ja se antaa hyvää tietoa asiakkaiden toiveista. Palautteeseen pyritään mahdollisuuksien mukaan vastaamaan ja reagoimaan nopeasti. Hankintaehdotuksia voi esittää e-lomakkeella.

Kirjastoauton palveluista järjestettiin keväällä asiakastytyytyväisyyskysely. Tyypillinen vastaaja käytti kirjastoauton palveluita joka toinen viikko ja piti niitä hyvin tärkeinä. Arvosanan 5/5 antoi kirjastoauton palveluille 82,5 % vastaajista.

“Kirjastoauton väki on ihan huippua! Mukavaa ja asiantuntevaa!”

“Upeaa, että Walle kiertää! Monelle lapselle ja ikäihmiselle todella tärkeä.”

“Jos kirjastoautoa ei olisi, en käyttäisi Vkosken kirjastopalveluita lainkaan. Upea palvelu.”

Henkilökuntaan oltiin erittäin tyytyväisiä. Tapahtumiin osallistuminen tai muiden toimijoiden palvelut kirjastoautossa kiinnostivat yllättävän vähän. Lauta- ja konsolipeleistä esitettiin toiveita ja niitä lisättiin valikoimaan. Yleisimmin toivottiin kirjastoauton saapuvan iltapysäkeille myöhemmin, mikä yhden kuljettajan mallissa on vaikea järjestää. Kirjastoauton pysäkkisovellus ei ainakaan vielä keväällä 2023 ollut löytänyt valtaosaa asiakkaista markkinoinnista huolimatta.

Syksyllä tutkittiin kyselyllä tyytyväisyyttä kirjaston palveluihin kokonaisuutena. Kirjastoon erittäin tyytyväisiä oli vastanneista 50 % ja tyytyväisiä 40 %. Mielipidettään ei osannut kertoa 7 %. Kirjaston koki tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi 92 % vastaajista ja 7 % ei osannut kertoa mielipidettään.

Kritiikin aiheet olivat samat kuin aiempinakin vuosina eli kirjastosalin äänimaailma ja lehtisalin viereisestä ravintolasta kantautuva melu ja voimakas ruoan haju. Monitoimisia tiloja ja hiljaisia tiloja kaivattiin lisää. Viikonlopun aukioloja - erityisesti sunnuntaita ja kesälauantaita - toivottiin lisättävän. Omatoimisuuden avulla paremmat aukioloajat olisivat mahdollisia kohtuullisin kustannuksin.

Pienemmillä kyselyillä mitattiin vuoden aikana esimerkiksi tyytyväisyyttä kouluyhteistyöhön ja ryhmien vierailuihin sekä hankkeissa järjestettyihin työpajoihin.

Henkilökunta vuonna 2023

Kirjastossa oli vuoden 2023 päättyessä vakinaisia vakansseja 16, joista 2 oli osastonjohtajia, 4 informaattikkoja, 7 kirjastosihteeriä, tietoasiantuntija, palvelusihteeri ja kirjastotoimenjohtaja. Kolmas osastonjohtaja eläköityi vuoden 2023 kuluessa ja tilalle tuli hakeutuvien palvelujen informaattikko, jonka tehtäviin kuuluvat kirjastoauton ja kotipalvelun työt sekä seniori- ja erityisryhmäpalvelut. Lisäksi kirjastossa työskenteli vuoden aikana henkilöitä eri hankkeissa erillisrahoituksella.

Kirjaston palkkaama vakituinen henkilökunta vuoden 2023 lopussa

Laila Uusitalo – kirjastotoimenjohtaja
Edgren Minna – osastonjohtaja
Ranta Riikka – osastonjohtaja
Grönholm Marju – informaattikko
syksystä 2023
Hellsten Kirsi – kirjastosihteeri
Hosio Heidi – tietoasiantuntija
Kaarijärvi Katja – kirjastosihteeri
Laitinen Sari – kirjastosihteeri
Lehtiniemi Iina – informaattikko
Leppäkoski Kati – informaattikko
Nerama Hanna – kirjastosihteeri,
kirjastoauto

Poikonen Vilho – kirjastosihteeri
Saharinen Riikka – palvelusihteeri
Salo Marianne – kirjastosihteeri
Takala Leena – osastonjohtaja,
eläköityi
Virkki Tuija – kirjastosihteeri
Väänänen-Järvinen Maria –
informaattikko

Koulutus

Kirjaston tehtävien monipuolistuessa osaamisessa korostuvat pedagogiset taidot, digiosaaminen sekä tapahtumatuotannon ja viestinnän osaaminen. Tämä edellyttää henkilökunnalta jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Aineistojen laaja-alainen tuntemus, tiedonhaku- ja viestintätaidot ja hyvät asiakaspalvelutaidot säilyvät silti kirjastoalan osaamisen ytimessä.

Täydennyskoulutuspäiviä henkilötyövuotta kohti vuonna 2023 oli lähes 7 päivää. Koulutukset olivat suurelta osin Tampereen AKE-kirjaston järjestämiä etäkoulutuksia. Yksittäisten koulutusten kesto on etäkoulutusten myötä lyhentynyt.

